

ELÄMÄNI 55 VUOTTA

Nimimerkki: Elämäni 55 vuotta

Synnyin maalaistalon esikoistytäreksi olympiavuonna 1952. Olin täysiaikainen ja normaalikokoinen, mutta synnytys oli kestänyt pitkään. Kätilö oli vain todennut, että vasen jalkateräni oli kääntynyt sisäänpäin. Hän kuitenkin arveli, että jalka oikenee kapaloissa omia aikojaan. Muutaman kuukauden ikäisenä sain paiseita, ja lääkäri halusi ottaa minut sisään sairaalaan. Siellä oli paha ripuliepidemia, johon oli menehtynyt joitakin lapsia. Minut laitettiin samaan huoneeseen ripulipotilaiden kanssa, ja sain tietenkin pahan ripulin. Tämän jälkeen minut vietiin henkitoreissa Kuopioon Lastenlinnan sairaalaan, jossa minua hoidettiin kolmisen kuukautta.

Kotiin päästessäni olin ollut hyvin jäykkä ja liikkumaton. Sairaalasta saadussa lausunnossa luki, että vaikea ripuli aiheutti CP-vamman. Kun en ruvennut kävelemään normaaliajassa, minut vietiin kunnanlääkärin vastaanotolle. Lääkäri sanoi, ettei tämän asian kanssa tarvitse hätäillä viiteen vuoteen. Kävelemään opin lopulta noin kolmevuotiaana.

Minulla on kaksi nuorempaa sisarusta. Veljelläni ja minulla on ikäeroa vain runsas vuosi, kun taas sisareni kanssa minulla on sitä seitsemän vuotta. Lapsuuteni meni sisartani hoivattessa ja naapurien lasten kanssa leikkiessä. Siihen aikaan lasten piti osallistua maalaistalon töihin. Kyllähän se silloin suututti, kun olisi ollut paljon mukavampaa mennä vaikkapa uimaan kauniina hellepäivänä kuin olla kitkemässä porkkanamaata. Nyt noitakin asioita osaa arvostaa ihan uudella tavalla, sillä lapsuudenaikainen työnteko antoi hyvän peruskunnon: lihakset voimistuivat ja tasapainonhallinta kehittyi.

Kansakoulun kävin kyläkoulussa. Kouluun oli matkaa kaksi ja puoli kilometriä, jonka kuljin linja-autolla. Ensimmäinen luokka meni mukavasti, opin lukemaan ja laskemaan. Ensimmäisen luokan opettaja oli nuori ja ymmärtäväinen, mutta toinen ja kolmas luokka olivat minulle vaikeaa aikaa, sillä minua opetti vanha ja ennakkoluuloinen opettaja. Hän oli opettanut myös isääni viimeisillä luokilla. Muistan myös, että yksi tyttö kiusasi, hän oli opettajan lellilapsi. Asia oli niin vaikea, että sanoin jo kotona, etten mene enää kouluun. Puhuin tilanteestani myös Kuopiossa kuntoutuspoliklinikalla. Kuntoutuspoliklinikan hoitaja otti melkein elämäntyökseen CP-vammaisten lasten kuntoutuksen ja koulutuksen edistämisen. Hän kirjoitti kirjeen opettajalleni. En tiedä kirjeen sisältöä, mutta sen seurauksena opettaja kävi meillä kotona keskustelemassa vanhempieni kanssa. Olisin tietenkin halunnut kuulla, mitä he puhuivat, mutta minut ajettiin toiseen huoneeseen. Kysyin opettajan poistuttua heidän keskustelustaan, mutta eivät vanhempani aikuisten asioita lapselle kertoneet.

Neljännelle luokalle mennessäni tuli kouluun nuori opettajapariskunta, joka kohteli minua samalla tavalla kuin muitakin oppilaita. Kansakoulua käytiin seitsemän vuotta ja kansalaiskoulua vuosi. Kansalaiskouluun oli matkaa 27 kilometriä, ja se kuljettiin aamuin illoin linja-autolla.

Kävin kristillisen kansanopiston ja heti tämän jälkeen pääsin kauppakouluun. Kauppakoulusta päästyäni olin 19-vuotias. Sitten alkoikin työn hakeminen. Se ei ollut helppoa. Laittelin hakemuksia ja kävin työnvälitystoimistossa kaupungissa asti, mutta

minulle ei tarjottu minkäänlaista työtä eivätkä omat hakemukseni tuottaneet toivottua tulosta.

Muistan kyllä sellaisen ihmeen, että minulle tultiin kotiin tarjoamaan töitä. Ensimmäinen työtarjous tuli opettajapariskunnalta. He pyysivät minua hoitamaan lapsiaan syksyllä, kun koulut alkaisivat, mutta olin hakenut silloin kansanopistoon. Pääsin opistoon, joten en mennyt hoitamaan lapsia. Toinen työtarjous tuli, kun pääsin kauppakoulusta. Silloin oli vielä käsivälitteinen puhelinkeskus toiminnassa, ja keskuksenhoitaja tuli kysymään minua sinne. Äitini sanoi, että en pärjäisi siellä, ja niinpä en mennyt. Se on kyllä harmittanut kovasti koko ikäni. En vielä silloin ollut niin itsepäinen kuin myöhemmin. Olisi vain pitänyt uskaltaa mennä kokeilemaan "sentraalisatran" hommia.

Koulun jälkeen olin kaksi vuotta kotona passaamassa nuorempia sisaruksiani, jotka kävivät vielä koulua. Surin silloin, tuleeko elämäni olemaan tätä, toisten passaamista ja navettatöitä. En oikein tykännyt navettatöistä. Pohjois-Savossa toimi jo silloin Vajaaliikkeisten Kunto -yhdistys, joka järjesti kesäleirejä ja matkoja, ja minäkin pääsin niille mukaan. Ne olivat henkisesti virkistäviä.

Itsenäistyminen

Aikaisemmin mainitsemani kuntoutuspoliklinikan hoitaja otti meidät aikuistuneet CP-vammaiset ihan sydämen asiakseen. Hän alkoi puuhata Kuopioon vammaisille nuorille vuokra-asuntoja ja työpaikkoja. Piti olla kuopiolainen, ennen kuin sai kaupungin vuokra-asunnon, niinpä muutin Kuopioon huhtikuussa 1973. Äitini ei pitänyt siitä, että muutin kotoa pois. Hän ei uskonut, että pärjäisin. Olin saanut kauppakoulun aikana eläkkeen, ja äiti sanoi, että menettäisin sen asumiskokeilussa. Lisäksi hän muistutti, että voisin tulla kotiin takaisin, jos en pärjäisi. Silloin päätin, että minähän pärjään.

Kun erääseen asumalähiöön valmistui muutamia kerrostaloja, joissa oli rakennusvaiheessa otettu huomioon liikuntarajoitteet. Pääsin muuttamaan liikuntarajoitteisia asukkaita varten suunniteltuun kaksioon. Sain olohuoneen, ja keittiö oli yhteinen toisen tytön kanssa. Hän muutti maalta, niin kuin minäkin, ja asui makuuhuoneessa.

Hoitaja sai järjestettyä minulle työpaikan eräästä vaatetustehtaasta. Muistan varmasti aina ensimmäisen työpäiväni. Silloin oli 16. huhtikuuta 1973, ja työntekijät olivat silloin lakossa. Ajattelin, että ei siellä työpaikalla ole ketään, hehän ovat kaikki lakossa. Menin kuitenkin työvoimatoimistoon kysymään, pitääkö minun mennä töihin, vaikka on lakko. Silloinen työvoimaneuvoja vei minut työpaikkaan, olivathan siellä työnjohtajat paikalla. Minua oli jo odotettukin ja ihmetelty, enkö tulekaan. Mukavan tuntuinen työnjohtaja esitteli työpaikkani. Toisaalta oli ihan mukavaa saada tutustua kaikessa rauhassa työhön ja työpaikkaan lakkopäivänä. Aloitin työt piirtämössä ja tein siellä pahvista tasauskaavoja. Sitten kun automaattileikkurit tulivat eikä tasauskaavoja enää tarvittu, pääsin painamaan hintalippuja. Tunsin itseni yhdenvertaiseksi työkavereitteni kanssa. Sain hyviä ystäviä työtovereista, muutamien kanssa pidämme yhteyksiä vieläkin.

Työpäivien jälkeen tuntui aika menevän hukkaan, niinpä piti saada jotakin järkevää tekemistä. Aloitin iltaoppikoulun syksyllä 1974. Kävin keskikoulun kolmessa vuodessa. Iltaopiskoulun aikoihin ei aikaa jäänyt oikeastaan muuhun. Kaupunkiin oli jo perustettu CP-yhdistys, olin yhdistyksen jäsen ja kävin kokouksissa. Jossain vaiheessa minut valittiin

johtokuntaankin.

Sain tehdä töitä syksyyn 1988 asti. Silloin sain yhdessä 200 muun työntekijän kanssa lopputilin tuotannollisista ja taloudellisista syistä. Lopputili ei tuntunut kovin pahalta, sillä jäihän paljon muitakin työttömäksi samaan aikaan. Pidin töiden loppumista oikeastaan hyvänä asiana, sillä olin haaveillut muunlaisestakin työstä, mutta en uskaltanut sanoa itseäni irti. Seuraavan vuoden alussa pääsin tutun tytön avustajaksi käsi- ja taideteollisuusoppilaitokseen. Siitä alkoivat avustajan tehtävät, joita tein yli kahdeksan vuotta. Olin myös puolitoista vuotta kaupungilla koululaisten iltapäiväkerhon ohjaajana ja kehitysvammaisten aikuisten apuohjaaja.

Aluksi töitten saanti tuntui helpolta, mutta kun täytin 50 vuotta ja työelämän vaatimukset kasvoivat, minunkin työnsaantini vaikeutui. Tuli pitkiä työttömyyskausia, ja ne alkoivat tuntua henkisesti kovin raskailta. Viimeisin työpaikkani oli yleishyödyllinen kierrätystavaratalo, jossa lajittelin ja hinnoittelin lahjoituksina saatuja kirjoja. Pidin siitä työstä paljon, sillä olin haaveillut pääseväni kirjastoon töihin. Kirjastoon en päässyt koskaan, enkä enää tarvitsekaan ansiotöitä, sillä sain heinäkuun alussa tiedon, että minulle on myönnetty työkyvyttömyyseläke 1.3.2008 lähtien.

On elämässäni tietysti ollut rankkojakin tapahtumia. Eräs sellainen oli, kun miesystäväni kuoli yllättäen. En millään osannut varautua sellaiseen tapahtumaan, ei varmasti kukaan osaa. Toipumiseen meni pari vuotta, mutta kyllä se asia mielessä oli sitäkin pidempään. Selviytymisessä auttoi paljon päivätyö, sillä töissä ei ehtinyt ajatella tapahtumaa. Illat olivat vaikeimpia, mutta ystävien ja tuttavien kanssa juttelu auttoi paljon. Nyt kun siitä on kulunut useita vuosia, asia ei ihan joka päivä ole mielessä. Olen sen jälkeen elellyt sinkkuna enkä koe oman perheen puuttumista minään ongelmana. Äidillisiä tunteita olen saanut kokea hoitaessani sisarusteni lapsia. Suhteet sisaruksiini ovat hyvät, ja varsinkin siskoni perheen kanssa pidämme tiiviisti yhteyttä.

Elämäni olen tällä hetkellä ihan tyytyväinen. Terveyteni on suhteellisen hyvä, ja pääsen liikkumaan itsenäisesti ilman apuvälineitä. Onhan niitä kolotuksia ja kipuja siellä täällä koko kehossa, mutta niille ei pidä antaa periksi. Pitää olla liikkeessä niin paljon kuin vain pystyy ja on aikaa, siten pysyy vireänä ja vetreänä. Asun mukavassa velattomassa omistusasunnossa melkein keskellä kaupunkia. Talouskin on kunnossa, koska minulla ei ole enää velkaa ja kuukausituloni ovat säännölliset, peräti kaksi kertaa kuukaudessa on "tilipäivä".

Tulevaisuudelta toivon kohtalaista terveyttä, mukavia ihmissuhteita ja tilaisuuksia matkustella eri maissa. Olen käynyt monessa maassa, mutta vielä on paljon näkemättä. Suomessakin on sellaisia ilmansuuntia, joissa en ole toistaiseksi käynyt. Vanhempani elävät vielä, he ovat kumpikin jo yli 80-vuotiaita. Voi olla, että joudun tulevaisuudessa huolehtimaan heistä nykyistä enemmän, sillä asun heitä lähimpänä meistä kolmesta lapsesta. Mielestäni olen saanut elää melko normaalia elämää vammastani huolimatta, ehkäpä jopa henkisesti rikkaampaa kuin "terveet ihmiset". Olen päässyt sellaisiin paikkoihin, joihin en niin sanottuna terveenä ihmisenä ehkä olisi päässyt. Olen ajatellut joskus, että olen syntynyt onnellisten tähtien alla.